

FREINETONDERWIJS OP ELCKERLYC

Leren is een avontuur

Je gaat pas leren als je enthousiast bent om te leren. Voor leerlingen op Elckerlyc is leren een avontuur. De onderwerpen sluiten aan bij de belevingswereld van de kinderen. Zo krijgen ze er plezier in om met school bezig te zijn! Ze komen in de leerstand en gaan uiteindelijk met enthousiasme naar de middelbare school.

Levend leren

Bij Freinetonderwijs zijn **ervaringen en leervragen** van de kinderen het uitgangspunt voor het onderwijs. De Franse onderwijzer Célestin Freinet noemde dit 'leren volgens de natuurlijke methode' of 'levend leren'. Flexibel lesgeven rondom leerlijnen. Deze onderwijsvorm lijkt nieuw, maar is op freinetscholen al jaren **verankerd**. De laatste jaren zie je op veel reguliere scholen een verschuiving plaatsvinden.

Steeds meer scholen merken dat kinderen beter leren, **wanneer de stof leeft**. Op Elckerlyc durven wij met onze kennis en ervaring vaak net dat **stapje verder** te gaan. We maken de lesstof betekenisvol, nemen de inbreng van de leerlingen serieus en geven de kinderen veel eigen verantwoordelijkheid.

Visie

Op Elckerlyc is er een koppeling tussen de werkelijkheid van het kind en het onderwijs. De thema's van de lesstof kiest de leerkracht samen met de leerlingen, op basis van wat er bij hen leeft.

Robots en ruimtereizen

De leerkracht hoort bijvoorbeeld tijdens de vergadering dat een aantal leerlingen een film heeft gezien over een robot. Of één van de leerlingen heeft een vrije tekst geschreven over een ruimtereis naar Mars.

De leerkracht neemt het thema over. Voor verschillende vakken kiest de leerkracht de leerdoelen en de opdrachten die daarbij aansluiten.

Laatst was er een boekenschrijfster in de klas van Jits. Ze gaf de leerlingen schrijfp opdrachten. Het viel haar op dat de leerlingen elkaar niet kopieerden, maar allemaal echt een eigen verhaal maakten. Of dat dan ligt aan het soort onderwijs? Het zou me niet verbazen. De leerlingen worden op Elckerlyc gestimuleerd in hun eigen fantasie, hun eigen kunnen en oplossend vermogen.

**- Mascha, moeder van Jits (groep 4)
en Lieuwe (ex-groep 8'er)**

Freinettechnieken

Freinetscholen werken met zogenoemde Freinettechnieken om de kinderen tot leren te brengen. Bij deze leeractiviteiten komen verschillende vakken en leergebieden samen. Op Elckerlyc staan de volgende Freinettechnieken centraal.

Weekplan

Tijdens 'zelfstandig werk' volgt iedere leerling zijn zelfgemaakte weekplan. Ook bepalen leerlingen zelf welke brevetten ze willen halen. Zo leren ze keuzes maken én plannen.

Klassenvergadering

Iedere schooldag eindigt met een vergadering, die de leerlingen zelf voorzitten. De voorzitter vraagt wie er iets in wil brengen. Dit kan een leuk idee zijn of een compliment, maar ook een klacht of een conflict. De leerlingen denken samen na over thema's, uitdagingen en oplossingen.

Klassenkas

De leerlingen beheren zelf een geldkistje en een kasboek. Hierin schrijven zij waar het geld aan uitgegeven wordt. De beslissingen hierover maken ze zelf.

Excursies

In plaats van schoolreisjes gaan Elckerlyc-leerlingen een paar keer per jaar op excursie. Ze beleven de wereld, worden nieuwsgierig en raken geprikkeld door alles om zich heen.

Bij de vergadering breng ik vaak een geel kaartje in. Die is voor een compliment of felicitatie. Zoals laatst voor mijn klasgenoot Niels. We hadden samen een studie gedaan over Zuid-Amerika en we hadden alle vragen af. Ik was zo trots en blij! Ook als ik een studie van iemand anders heel interessant vind, geef ik hem of haar een compliment tijdens de vergadering.

- Travis, groep 7

Samen gaan ze de wereld in, en halen de wereld de klas in. Na afloop maken ze een verslag waarin ze presenteren wat ze hebben geleerd. Dit kan individueel of klassikaal, en in allerlei vormen. Van een kleikunstwerk tot een boek met tekeningen.

Portfolio

Met het portfolio laat de leerling zien wat hij geleerd heeft en waar hij trots op is. In combinatie met het rapport vormt het portfolio de basis voor het drie-gesprek met de leerling, de ouders en de leerkracht. Samen bespreken ze de tops van het afgelopen half jaar en de leerplannen en tips voor de komende periode.

Studies

Wereldoriënterende vakken zoals aardrijkskunde, geschiedenis en burgerschap bestaan grotendeels uit studies die de leerlingen zelf doen. Regelmatig zijn daar ook mini-excursies aan verbonden waar kleine groepjes leerlingen aan deelnemen.

Vrije tekst

Elke leerling schrijft wekelijks een verhaal. Daarbij maakt hij een illustratie met een zelfgekozen techniek. Vervolgens gaan de leerlingen gezamenlijk één van de verhalen nóg beter maken. Waar kan een komma worden toegevoegd? Welke zin kan duidelijker? Zo wordt er vanuit interesse gewerkt aan taalbeschouwing en spellingsonderwijs. En: de verhalen zorgen weer voor nieuwe inspiratie voor groeps gesprekken en thema's.

Voorbeelden van levend leren

3-gangendiner voor ouders

De kleuters hebben een volledig 3-dangendiner voor hun ouders verzorgd. Als voorbereiding zijn ze in kleine groepjes op mini-excursie geweest naar verschillende restaurants. Daarna hebben ze hun eigen pop-up-restaurant opgezet in Egmond-Binnen. De leerlingen dekten de tafels en deelden hun zelfgemaakte menukaarten uit. In de horecakeuken kookten ze onder toezicht.

Ze serveerden de gerechten uit, en na afloop wisten ze het servies af. Niet alleen de ouders, maar ook de leerlingen vonden het geweldig. Ze waren zo trots! Dat bleek de weken daarna wel. Ze bleven hun leerkracht maar vertellen wat ze hadden meegemaakt, en wat ze hadden gekookt. De reactie 'Ja, ik was er bij' veranderde daar niets aan!

Stage in de supermarkt

Melk komt uit de supermarkt. Maar hoe komt de melk daar eigenlijk? De kleuters mochten een dagje meewerken in de supermarkt in 't Hoekstuk om het zelf te ontdekken. Klanten keken raar op, toen hun boodschappen bij de kassa werden gescand door Jip van 4 jaar. Anderen stonden bij de broodafdeling of mochten vakkenvullen.

De leerlingen ontdekten dat lege flessen niet verdwijnen bij het inleverpunt, maar nog een hele reis voor de boeg hebben. Toen er een kar met melk in het gangpad stond, werd het spoor gevolgd. Via de achteringang zagen de leerlingen de vrachtwagen. A-ha! Die komt natuurlijk van de boerderij, waar we eerder al eens hebben gekeken!

Pijlers

Op Elckerlyc proberen we de pijlers van Freinet zo goed mogelijk vorm te geven. Soms doen we dat met de traditionele technieken en soms met moderne uitwerkingen.

Buiten en bewegen

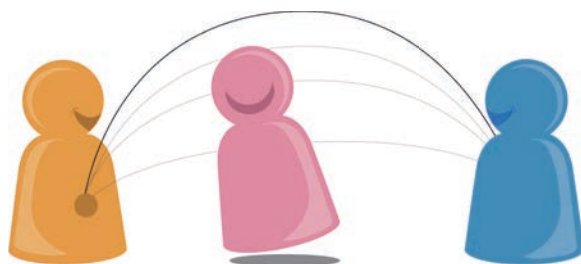
Door iets mee te maken, wordt het geleerde opgeslagen in het langetermijngeheugen. Daarom vinden we bewegen en naar buiten gaan belangrijk. Soms merkt de leerkracht dat er veel bewegingsdrang is in de klas. Dan wisselt hij gerust de lessen van de dag om. Of hij verzint een nieuwe opdracht waarbij de spellingsles een renspel wordt in de gymzaal!

Invloed op wat je leert

Als leerling op Elckerlyc heb je invloed op wat je leert. Dat is iets anders dan zelf volledig bepalen wat je leert. In groep 4 leren de leerlingen wat ze in deze groep horen te leren. Maar de weg ernaar toe is ieder jaar anders omdat de leerlingen ook ieder jaar anders zijn!

Op naar het maalwater

Hoe een molen werkt, onthoud je beter als je het met eigen ogen hebt gezien. Bijvoorbeeld bij de zwarte molen bij het Maalwater. Een les over treinen kan misschien wel het best gegeven worden bij het station. Of door een conducteur uit te nodigen in de school!

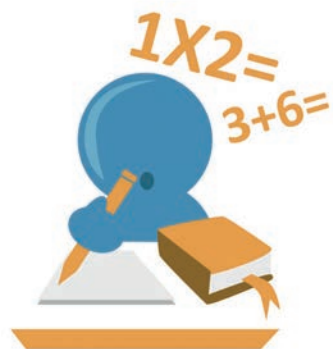
Levend rekenen

Julia, leerkracht groep 5: 'Om te leren inschatten hoe lang een meter is, zijn we laatst met de klas naar buiten gegaan. Met een A4tje kun je een trucje doen om de hoogte van een boom te ontdekken. De afstand tussen jou en de boom is dan gelijk aan de hoogte van de boom. Door over deze afstand te lopen, hebben we ervaren wat meters zijn. Hoeveel stappen moet je zetten om tot de top van de boom te komen? Dat zijn er heel wat! We hebben ook geoefend met schatten en afronden. De klas heeft een grafiek gemaakt waarin elke boom van ons schoolplein staat. Die hangt nu op het raam van het lokaal.'

'Door de klassenkas leren de kinderen al doende rekenen met geld. Toen er bosbranden waren in Australië, wilden de leerlingen van groep 5 geld inzamelen voor de dieren. Één groepje is namens de klas met de opbrengst naar de bank gegaan om het geld te storten. Toen was het geld ineens niet meer tastbaar. Ik moest wel een aantal keer uitleggen waar het geld gebleven was! Niet zo gek, want het is wel erg abstract. Op het smartboard hebben we toen via internetbankieren samen het geld overgeboekt naar het goede doel.'

Freinetonderwijs zorgt ervoor dat een kind klaar is voor de toekomst en bijdraagt aan een samenleving waarin veel rekening gehouden wordt met elkaar.

- Julia, leerkracht en oud-leerling

Fouten maken mag

Leerlingen krijgen veel ruimte op Elckerlyc. Om te leren, en om fouten te maken. We bieden de leerlingen de kans om door te proberen iets echt te begrijpen.

Voorbeeld 1. De klas bepaalt zelf hoe de klassenkas besteed wordt. De klas mag ook best een keer iets totaal onverantwoords doen met het geld. Als de klassenkas op is, kan dat ook heel leerzaam zijn. De leerlingen zullen dan zelf met een oplossing moeten komen. Lenen van een andere klas? Of toch een manier verzinnen om zelf geld te verdienen?

Voorbeeld 2. Tijdens de vergadering worden conflicten door de leerlingen besproken en opgelost. De leerkracht houdt zichzelf op de achtergrond. Misschien zelfs iets langer dan dat voor anderen comfortabel zou voelen. Als het nodig is, bespreekt hij het proces na afloop. Ging het goed? Wat kon beter? Waarom?

Van drukpers naar printer

Célestin Freinet gaf de drukpers een centrale rol. Door het uitgebreide drukproces aandacht te geven, kwam er meer waardering voor een tekst. De drukpers staat inmiddels niet meer in onze school. We geven een zelfgemaakte tekst op een andere manier aandacht. Bijvoorbeeld door hem met de hele klas taalkundig te optimaliseren en mooi op te maken. En door hem vervolgens te printen en in de bibliotheek of een echte winkel te leggen.

Ieders mening doet er toe

Tijdens de vergaderingen worden veel verschillende vaardigheden versterkt. Jezelf laten zien, naar elkaar luisteren, ideeën presenteren en een veilig sociaal klimaat creëren. Leerlingen leren dat hun mening ertoe doet. En die durven ze ook kenbaar te maken. Op deze manier komt vanzelf naar boven, dat er verschillen zijn tussen leerlingen. Door erover met elkaar in gesprek te gaan, zien we dat de leerlingen deze verschillen leren accepteren en waarderen.

Antwoorden op vragen van ouders

Leren kinderen op Elckerlyc net zoveel als op andere scholen?

Net als andere scholen houden wij ons aan de leerlijnen en kerndoelen, zoals die gesteld zijn door de overheid. Onze aanpak is anders, maar de doelen zijn gelijk aan alle scholen. Bij ons heeft een leerling daarnaast de mogelijkheid om zich op bepaalde gebieden te specialiseren. Er wordt hierbij veel gebruik gemaakt van levend leren. Daardoor wordt er dieper geleerd en onthouden de leerlingen de lessen beter.

Gaat het mis als mijn kind niet goed kan plannen?

Nee, we gebruiken de freinettechnieken om het beste uit de leerlingen te halen. Maar we gaan het niet van een leerling eisen. Als een leerling niet goed kan plannen, dan helpt de leerkracht daarbij.

Werken jullie met schoolboeken?

We hebben boeken. Deze gebruiken we als informatiebron. Een vooropgesteld stappenplan uit een boek vinden wij niet zinvol; het is niet aangepast aan de groep, niet aan de leerlingen en niet aan wat er leeft. Wij richten het onderwijs in rondom doelen en leerlijnen. De weg er naartoe is afhankelijk van de groep.

Is Elckerlyc een creatieve school?

Bij de wekelijkse vrije teksten, maken de leerlingen altijd een illustratie. Ze mogen daarbij zelf kiezen uit een breed arsenaal aan illustratietechnieken. Creatieve opdrachten zijn op Elckerlyc ook écht creatief. Dus de leerlingen maken niet allemaal dezelfde lampion, maar kiezen zelf een ontwerp en een techniek. Daarnaast komt er veel creativiteit terug in andere lesactiviteiten. Er zijn dramalessen, we hebben een vakdocent muziek en er zijn speciale atelierdagen. Op deze dagen zijn ouders welkom in de klas om de kunstwerken van de leerlingen te bewonderen.

Vergaderen de kleuters ook al?

Jazeker! Het is een ontroerend en soms wat onbeholpen tafereel. Bijvoorbeeld als de voorzitter na zijn opening zelf afgeleid raakt, en vergeet beurten te geven. Gelukkig is er altijd een leerkracht die kan bijsturen. Af en toe springt er een kleuter uit, die het al goed blijkt te snappen. Dat is mooi om te zien.

Kunnen kinderen hun eigen leerdoelen bepalen?

Zelf leerdoelen bepalen gaat de leerlingen meestal goed af. Soms is een leerling meer geïnteresseerd in het ene onderwerp dan het andere. Dan zal hij wel een echte specialist daar in worden! De leerkracht motiveert deze leerling om ook van de kerndoelen waar hij minder affiniteit mee heeft een minimum te behalen.

Wat is een brevet?

Net als studies zijn brevetten leeractiviteiten die leerlingen zelf kiezen. Studies gaan over kennis, brevetten over vaardigheden. Bijvoorbeeld het maken van een aquarel, het tellen in het Spaans of een liedje spelen op een keyboard.

Is er een goede aansluiting met de middelbare school?

Elckerlyc leerlingen zijn goed in plannen. Daarnaast zijn de kinderen gewend om zelf het werk te organiseren en om ervoor te zorgen dat spullen op orde zijn. Deze vaardigheden sluiten goed aan op de middelbare school. Bij de laatste ontwikkelingen in het vervolgonderwijs, zoals 'gepersonaliseerd leren' en '21st century skills', zien wij grote gelijkenissen met het freinetonderwijs. Dit geeft onze leerlingen extra mogelijkheden. We horen veel positieve geluiden over onze leerlingen van de middelbare scholen in de regio.

Een schooldag van groep 5

Binnenkomen

De leerlingen komen binnen en hebben tijd om elkaar te spreken. Ze starten met een rustig werkmoment.

De kring

De kring is een moment om te bespreken hoe het met iedereen gaat. De lopende zaken worden besproken. Heeft iemand iets te vertellen? Is er iets dat geregeld moet worden? Wat staat er vandaag op de planning?

Spelling

De leerlingen krijgen een instructie om vervolgens zelfstandig te werken aan hun spellingsopdrachten.

Stil eigen werk

De leerlingen werken aan hun weekplan. Sommigen werken aan hun tekst, anderen aan hun illustraties.

Pauze

De hele school gaat naar buiten, er wordt groepsdoorbroken gespeeld.

Rekenen

De leerlingen krijgen een instructie om vervolgens zelfstandig te werken aan hun rekenopdrachten.

Muziek

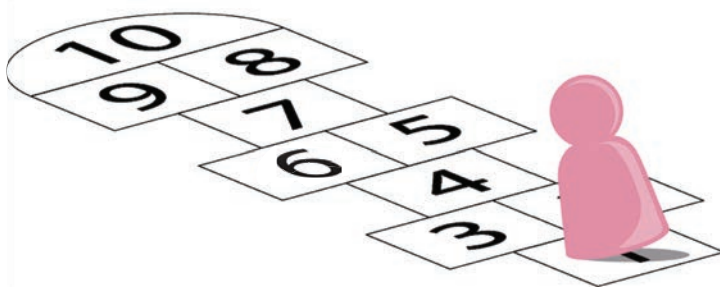
De vakdocent muziek geeft de klas een opdracht over ritme. De leerlingen gaan zelf een muziekstuk componeren. In groepjes oefenen ze het, en daarna laten ze het aan de klas horen.

Middagpauze

De leerlingen gaan naar huis of blijven over.

Close reading

De leerkracht heeft een tekst uitgekozen die past bij het thema of bij wat er speelt. Vandaag staat de derde sessie op de planning: dat betekent dat de klas vandaag het diepst op deze tekst ingaat.

Eigen werk

Iedere leerling kiest nu zelf waar hij aan gaat werken. Lisa kiest 'borduurwerk', Pelle en Robin gaan naar de bibliotheek voor een brevet binnen het thema en Heleen werkt aan haar studie, waarvoor ze de directeur mag interviewen.

Opruimen en taken

De leerlingen zorgen ervoor dat het lokaal netjes is. Ze vegen, ze halen een doekje over de bureaus, ze slijpen de potloden en ruimen de kasten op.

Vergadering

Peter is vandaag voorzitter en vraagt wie er een klacht of een compliment heeft. Er blijkt spanning te zijn tussen een groepje jongens en een groepje meisjes. Eén van de meisjes heeft een klacht over de jongen die een bal tegen haar aan heeft gegooid. Alle ogen zijn nu op Peter gericht, maar die kijkt bedrukt. De leerkracht geeft een voorzet, en vraagt de klas wat er nodig is om het op te lossen. Hier komen verschillende reacties op. Peter neemt het weer over en uiteindelijk wordt de lucht geklaard.

Als de kinderen lachend de school uitkomen, geeft dat een goed gevoel. Ze zijn blij, ze hebben elke dag weer zo veel geleerd, en ze zijn betrokken bij de school. En dat zie je aan ze.

- Jouri Horsthuis, directeur

Heb je nog vragen naar aanleiding van deze informatie of wil je je kind(eren) inschrijven?

Tel.: 072-532-15 85

E-mail: info.elckerlyc@isobscholen.nl

Url: www.elckerlyc-heiloo.nl

Lees ook eens de informatie over freinetonderwijs en levend leren op www.freinet.nl en www.levendleren.nl